

دارالالخان محمد علی

(دارالالخان) هیئت تدریسی می طرفندن ایکی آبدہ بر نشر ایدیلیر

مجموعه به عائد بالجله خصوصات ایچون مدیر مسئولکه مراجعت لازمدر

مندرجات

مقدمه	***
غریبه صوک موسیقی جریانلری	موسی نربا
دده اقدی	رؤف یکتا
اونیون فرانسه زقونسری	اکرم بسیم
موسیقی وخلق تربیسی	ابراهیم عمودالدین
طنبوری جیل بک	موسی نربا
دارالالخان تاریخنه بر نظر	رؤف یکتا
فلیکس مندلسون	اکرم بسیم
موسیقی و شعر	کزیمه عثمانه
موسیقی ودارالالخان	صبره امل
دارالالخان شتونی	***

توزیع یری : باب عالی جاده سنده سودی کتبخانه سی

شهزاده باشی : اوقاف اسلامیہ مطبعی

- ۱ -

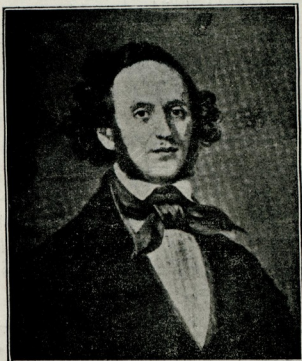
نولدنده اوده آلتی یاشنه قدر

فلیکس منده لسون ۳ شباط ۱۸۰۹ تاریخده هامبورغه نوله نهری کنارنده کائن کوچوک فقط کوزلو «مارننس موله» نام اوده تولد ایشدر. پدری آبراهام تکراتکرار سوله دیکی مشهور بر سوز واردی: بی بر جوق زمانلر بانسک اوغلی دبه یاد ایتدیلر، شیمبدن صوکره اوغلمک بابایی اولقله اشتهار ایده حکم. آبراهام یاکلیش سوله میوردی. بو ایکی صفتدن ایکنجیسی شهره سازک شرفلیسیدی لکن برنجیسی ده شرفدن پوستون عاری دکلدی.

فلیکس منده لسونک جدی مؤتیزی منده لسون (یعنی مندل اوغلی - او زمان موسویلر اسم وخلص ایچون بو اصولی تطبیق ایدرلردی) «ده ساو» شهرنده ۱۷۲۹ تاریخده تولد ایشدر. پدری حال سقالتده بر آدم اولدیغندن پک کوچوک بر مکتبک مدیری ایدی. لکن کندی عالم اوله مادیغندن اوغلمک تحصیلنه اهتمام ایش و هیچ بر فداکارلقدن کری قالمیشدر. دبلنده دکا کتی، وجودنده غیرطبیعیلکری بولان کوچوک مؤتیزک ایلمک خواجهمی قومشورلندن بر خاخام اولمشدر. مؤتیز اون درت یاشنده ایکن خواجهمیله برابر (برلین) کیش و جوق زمانلر بر خیلی مشکلات و محرومیته معروض قالمیشدر: حقمنزلق، نفرت، کین و غرض، فقرلاک حتی آجلغه رغماً ذکاسی، سی و غیرتی و جرأتی سایه سنده هرکسه وهرشیه نهایت غلبه چالمش. بو ضعیف وجودی اصیل و آتشین بر روح تحریک ایدوردی. بونک اوکنه کچمک غیر قابلدی. مربی اولسون، محاسب اولسون ینه متدایاً فعال و مترقی اولان ذکاسنی تمامیه حر اوله رق یاشاندی. بوسایه ددهد بر جوق دوستلر قازانمشدرکه بولردن ازجمله (له سینغ) کندیسنه جوق مربوط ایدی. مؤتیز منده لسون (له سینغ) ک اثرلرنی موفقیتله ترجمه ایشدر. ۱۷۶۳ تاریخده نولنش ۱۷۸۶ ده وفات ایتدیکی وقت اوچ ارکک و اوچ قیز اولادی واردی. مؤتیز منده لسونک ایکنجی اوغلی اولان آبراهام (۱۷۷۶) فلیکس منده لسونک پدری در. بو ذات اوغلنه هم بابا هم مربی هم دوست اولدی. فلیکس دهاسنی باباسنه مدیوندر.

آبراهام منده لسون کنج یاشنده پارسده (فولد) مؤسسسه سنده وزنه دارلق و طیفه سی درعهده ایتدی. بر قاج آی صوکره برلنده طانیش اولدینی (له نا سالومون) ایله ازدواج

ایتمش و یار شده اقامت ایتمشی جوق آرزو ایندیک حالد قانم والد سنک اصراری اوزرینه آلمانیا به
 عودت ایله هامبورغه برادری زاقوب ایله مشترکاً ایشه باشلامشدر . آبراهام ایله له تاتلک
 اوج ایلمک اولادی هامبورغه تولد ایتمشدی : ۱۵ تشرین ثانی ۱۸۰۵ تاریخده قانی ، ۳ شباط
 ۱۸۰۹ تاریخده فلیکس و ۱۸۱۱ سنه سنده ده به قان . صوک و دردنجی اوغلی یول ایس ۱۸۱۹
 سنه سنده برلینده تولد ایتمشدر .

فلیکس مندهلسون

۱۸۱۱ سنه منده فرانسرلرک هامبورغه کی سؤادارسی منده لسون عائله سی شهری ترک ایتمک
 اجبار ایتمشدر . مع عائله برلینه نقل خانه ایتمشدر و اوراده آز زمانده پارلایان منده لسون اسمیه
 بر باقیه تأسیس ایتمشدر . مذکور باقیه الآن عینی نام ایله برلینده اجرای معامله ایدر .
 منده لسون عائله سنده پدر و مادر فکر و روح تکملنده بری برینه رقابت ایدرلردی .
 ایشته بو بوینلک اولادلری حیانتک بتونانی کوزن ، علوی جهتلرینی ده کنج ایکن اوکرنیدلر .
 مادام منده لسون ذکی و فوق العاده اینجه روحلی بر قادیندی . غایت ساده و غیر محسوس
 بر صورتده اطرافده کیلری کمندینه جذب ایدر و اونلر نفوذ ایدردی . بو اوصافه ضمیمه

فوق العاده موسیقیشناس ایدی . هنوز دنیایه گلش اولان قیزی قانی کوردیکی وقت نوزادک بارماقلری معاینه ایتش و (باخ) ک (فوغ) لرینی چالاق بارماقلر اولدیفنی سوبله مشدی . حقیقه قانی اون اوج باشنده ایکن Clavecin bien tempéré یی ازر جالش ! قانی وفه لیکس ایلمک درس لرینی والد لرندن آلمش لر و بر جوق زمانلر کندیس یی حاضر بولمادقجه چالنی چالقدن امتناع ایتش لر در .

آبراهام منده لسون رقیقه منه فائق ، طوغری سوزلی ، ناموسلی بر آدم ایدی . دینه بیلیرکه رقیقه منه و چو جوقلرینه قارش ی بسله دیکی محبت ایله جدیدنی و سرتلکنی تخفیف ایدن کنج بر موسوی شیخی درجه سنده و اوغذک ترجمه حال محرر لرندن برینک دیدیکی کبی « محاکمه سی بللوری » بر آدم ایدی . مشهور (کونه) یه (چالز) آبراهام منده لسونی توصیه ایدرکن شو جمله یی صرف ایتش در : « ای آدم لر زمره منه منسوبدر . مشکل کونلرند بیه وجدانه هیچ رکولنکه - یندر مکزین زنکین اولدی . مسعود عالمه اوجاغنده آبراهام منده لسون امنیت و محبت ایله بیه موسوی طرزنده آسایش و حرمتی تأمین اید یوردی . بیه موسوی ، چونکه : اختیار موثرک اوغذده اجدارک اعتقادانی آرتیق سیلمه مشدی . رقیقه سنک قارداش لرندن بری « بارطولدی » - که بالا خره رومان شیندر وظیفه سی ایفا ایتش در - تنصر ایتش دی . کندی ببولده تعقیباتیمی ایچون انشتمنی تشویق ایدر و حق منده لسونه یوللادی . بر مکتوبده شویله یازیوردی : « اذوفابه معروض بدیخت برینک آنی ویکانه چاره خلاص اولدیفنه قانع بولدقجه بوزینه مربوط اولق و چو جوقلری اونکله مکلف قیلمق طوغریدر ؛ لکن بوقساعت موجود اولماقجه چو جوقلری لزومسز و آبی فدا کارلقلره معروض براقق بر و حشت اولور . منده لسون عالمه سنک دیگر اعضا سنکدن عالمه کنزک تفریقی ایچون منده لسون اسمنه (بارطولدی) لفظی علاوه ایتمه کزی توصیه ایتکه اجتناب ایدرم . محیط کزده بیه اسمی بوضوئیه دائماً یاد ایتمه کزی صوکه درجه ممنون ایدر جکدر . اساساً برعالمه نک مخلف افرادی بری برندن تفریق ایده بیلمک ایچون کندی اسمنه رقیقه سنک اسمنی علاوه ایتک فرانسه دده جاری بر اصولدر . بوسزک ایچون یک بسیط بر تدبیر اوله جقدر . »

منده لسون ، بویکی توصیه نک ایکسینی ده افاد ایلده دی . چو جوقلری - و اونلردن صوکرده کندی - بروستان اولدیلر و منده لسون اسمنه بارطولای لفظی علاوه ایتدیلر . لندن دایرلرینک تنصر ایتسی بیوک والد لرینک افعالی و اوزون مدتده غرضی موجب اولدیفندن عالمه نک متباقی افرادینک تبدیل دین کیفیتی مکتوم طوتولدی . آبراهام منده لسونک دین موسیقی ترک ایله دین عیدی به مربوطیتی ده یک شهبلی ! قانی نک (قونفر ماسیون) [*] مراسمی مناسبته یازدیفنی [*] قونفر ماسیون : بروستان مذهبه منسوب چو جوقلرک ۱۴-۱۵ یاشلرنده کلیساده مراسم مخصوصه ایله تأیید مذهب ایتلری - مترجم -

بر مکتوبك مالى ده اولدۇڭ. سربست دهسا طوغرىسى اولدۇڭ. مشكوك بردى مؤيد وثيقه در :
 • سوكلې قيزم ؛ آرتىق لايتغير برقرار وردك . عمرك امتداد ايتىڭك نتايجكده معزز اولماقنى
 نى ايدىم . شيمدى به قدر باراڭ به مناقشه ايتىڭك نوقى ايتىدىڭمىز بر نقطه وار ك شيمدى اوڭا
 تماس ايتىڭك ايتىتم . الله وارميدر ؟ الله كيىمدر ؟ وجودىمىز اولدك ن صوكرده وارلغىمىز ك بر قسى
 ياشيورمى ؟ هانكى فضا لدرده ياشايىڭمىز ؟ بومسالل مهمىنى حله مقتدر اولامادىڭمىز بو وادىلدرده
 سنكله مناقشه ايتىڭك ن احتراز ايتىم . يالڭىز ، بيلدىڭمىز برشى وارسه اوده : سنده وينده وهر آدمك
 قلىنده حقيقته وعدالته طوغرو ايدى براڭخىذاب موجود اولمى در .

وظيفه مزدن انحراف ايتىڭك مىسال بولدىڭمىز هر آنده ، وظيفه مزك نهدن عيسارت اولدىڭى
 اخطار ايدىن وجدانغى واردر . ايشته ، بىم دىم : قناعت وجدانىم . لىكن بن فصل حس ايدىيور
 ايسم سقىده عىنى حس ايله مكلف قيلمق نىم ايجون غىرقابلى . سكا شيمدىلك ويره بيله جكم معلومات
 بوندىن عبارتدر . حقيقت ايشه : دنيا موجود اولدق ندىرى اثبات ايدلىشدر . دنيا نك بشرىته اراڭ
 اولدىڭى شكل : نارىڭنى اولوب هر دستور بشر كى تحولاته معروض و محكوم در . دين موسى
 بوندىن برقچ عصر اول متحكم ايدى . بت پرستك دن صوكرده نهايت دين عيسى غالب كلىدى .
 بزلى ، اوينك دين موسى ايله مشرف اولدق واجدادىمىز ك چيزدىكى بولى تعقيباً جناب حق و جداناً
 عرض عبوديت ايتىڭ . سكا وقارداشلىڭك دين عيسى بى تلقين ايله دك چونك بو دين شيمدى
 اكثر انسانلرك احتياجاتى تطمين و اطاعت ، مرحمت ، شفقت اسالرىنى احتوا ايدىيور . حضرت
 عيسى - كه مع الاسف آز كىم - لر طرفدن تقليد ايدىلير - بواساىلرك هپسى تطبيق ايتىشدر .
 سن ، بوكونكى مراسله خريستيان جماعتك نى كندى آره سنه آلمى ايجون سندن طلب ايتىدىكى
 بر مجبورىنى ايفا ايله دك . قيزم ! وجدانكى دكك ، حقيقت پرست و آبى اول . بوينته اولونجه به قدر اطاعت
 ايت : ايشته بونكله دنيا ده اك بويوك بختيارلقدن برىنه : سكونت وجدانىيه مالك اولورسك .
 بوكله لرك محتوى اولدىڭى اصالت و مكملت اخلاقىه ايله شهبىنى هانكى مذهب مال ايدى جكمزى
 كىدىرمك جدا مشكلىدر . لىكن شهبى سز اولان برشى وار ايشه اوده : يارىم خريستيان اولان
 آبراهام مندىلسون : (پاولوس) (پولى) (لاوداسيون) و (لوبك زانغ) مؤافى اولان سوكلې
 اوغلنى كندى كى ناموسلى بر آدم ياپدق ن غىرى برده مكمل بر خريستيان بىتشدردى .

چوجوقلغىنده (موزار) درجى مننده بر خارق اولان (فليكس مندىلسون) ده پك كنچ
 ايكن مكمل هر نوع خواجهره تسليم ايدلىشدى . لسانيات وادبيات درسلىرى اولجه (هازره) دن
 بعد (هككل) دن تدرس ايتىشدر . موسيقى خواجهرلى (قلاىن) (بركدر) و (چهلتر)
 اولمشدر . هر حالده (بىزكدر) بونلرك ايتىڭده اك آففى ايدى . (چهلتر) . كلنجه ، مندىلسونه
 (باخ) ك كيم اولدىڭى اوكره ن ، (باخ) . عادتا طسا پدىران اولدىڭى ايجون خواجهرلرك ايتىڭده

الك زياده شايد تقدیر اولاندير . تأمین اولندي وجهله مسائل سائر ايجون : بالي صوبه قوميش و ناصل بوزديكني سير ايتش .

حقیقه منده لسون چوجوقلغنده بر بالغك صوبه دالديني كي موسيقي به دالار و انجندہ اويناردی .

رسملي سندن ده آكلاشيلديني كي موسيقيده وقوم بوزيسون ده جدیت و هيچاني كنديني هيچ ترك ايتزدي . طقوز ياشنده ايكن (۱۸۱۸) ايلك دفعه اوله رق عمومه بر قونسر و بردي و بياو چالدي . ۱۸۱۹ سنه سنده زينغ آقاده مي سنه [۱] داخل اولدي و كان ايله و بولونسل مشق ايتدي . ۱۸۲۰ تاريخچنده بر (فوغ) يازدي . بواري بدری بعض موسيقيشانه كوسترديكی وقت مومي الهم اظهار حيرت ايتشلر . عين تاريخچنده (ايكي يكن) نامنده بر صالون اوپه راسي يازمشدر . بوني برديني شرقي ، بر بويوك فوغ ، كوچوك سه نفونيلر ، بر قوواتوئور تعقيب ايتمشدر . ايشته بوكون برلين قونسرو اتوارنده محافظه اولنان وعددي بك بويوك اولوب قرق ويا الهی جلدی دولدوران منده لسونك انچه يازيسيله مزين نوله بايراقلری برر برر وجوده كلكه او وقت باشلادی .

۱۸۲۱ سنه سي فليكس منده لسون ايجون شايدان دقت بر سنه اولمشدر . فليكس وه بر وكوت ايله كوردوشدي . (فرايشوتس) [۲] مؤلفني باباسنك اوندك آز كوردی . وه بر برينه (فرايشوتس) ي تمثيل ايتديرمكه ككشدي . لكن (وایار) كوتنه ك ياننه كيتديكي وقت اون بش كون قالمشدر . صوكره لری بر جوق دفعه ينه وایمار كيتدی و شان شرفه غرق اولمش بو اختيار ايله شان و شرفه نامزد بوجوجوق پيئنده نامتناهی بر دوستلق تأسس ايتمشدر . كوته بوجوجوغه حيران اولمشدي . او جدی ، وقور آدم فليكس ايله ساده جه بر جوجوق اولوردی . ابويي ايله خواجهمي چهلندر بووان بر ياشنده كي وایمار حاجي سي كونه كوندبر ايكين بر جوق نصايحه بولنديلر ، بابايي ، كوزكي درت آچ ، كنديني قوللا ، بلكلرده ابی اوطور ، جوق قونوشما دیدی . والدسي ايسه ، كوتنه ك اذواق كلمه سي بيله خاطر كدن چيقارما بلكه مرشيني آكلاته جقسك ديه علاوه ايتدی .

فليكس اطاعتكار ایدی ؛ اولره مرشيني يازدی : اوی ، باغچيني ، اطرافنده كيلری و بالخاصه استادك اطواري ، سوزلريني ، دائما نازك اولان فقط بر كوك كوردولتوسي كي بارلايه بيلمك قابليتي حائر بولنان سني الخ . « بوراده اوده كندن ده ا زياده چالني چاليورم ، ، ديوردی . على العموم هر كون بلا اقطاع درت بعضاً آتی حتى سكز ساعت بيانو چاليورم . » هر كون نمكدن

[۱] تفني مكتي .

[۲] وه بهرك بر اوپه راسي .

صوکره کوته بیانونک قباغی آچور و : بوکون سنی دها دیگه مەدم . بر آژ طینفردات باقام ، دیبور . صوکره . نەم یانمده اوطوریور و پتیردیکم وقت نی قو جاقلیور و او بویور .
کوته کاہ فوغ لر کاہ مەنوتلر ایستردی . او وقت فەلیکس : دنیاده الک کوزل بر مەنوتلر وار ، اونى چالا بىمى دىبە صوردار و (دون ژوان [*]) دن مەنوتلر چارلاردى . کوته ایله کوچوک مندلسون بمعسادە ادعالمه کیریشیرلدى . مثلاً اختیار استاد کنج استادە میدان او قور درجە سنده مشکل آل یازیلر نی چالديریر ایدی . بوکی ادعالمه علی الاکثر چو جوغک لهنه نتیجه پذیر اولور و کوته فوق العاده مسرور اولوردی .

مندەلسون عالیه سی ۱۸۲۲ سنه سی یازموسمنک برقاج هفته نی اسویجرده کچیردی . فرا فقورت شهرندە فەلیکس بالا آخره پک عزیز دوستلرندن بری اولان (فەردیناند هیللرک) ک عالمه سنه تقدیم اولدی . فەردیناند هیللر بویلاک ملاقاتی نقل ایتش و کنج فقط مشهور زاترینک کاہ یاراماز کاہ رسی حالرینک کندنده برافش اولدینی تأثیراتی نقل ایتشدی .

برلینه عودت ایدرکن وایماره اوغرا دیلر . بوراده فەلیکسک عزیزمندن صوکره کوته نک بیانوسی قبالی قالمش ایدی . کوته : کل! دیدی . بر جوق زماندر او یومقدە اولان قتادلی روحلری او یاندر . ، بعدە ابویننه خطاباً : بو جوق السی بر جوجوقدر . رجا ایدرم یقینده اونى بنه بکا کوندیرکنز . بن اونى دیگه یه رک استراحت ایدیورم ، دیدی .

هرنه قدر جوجوق ایله اختیار بری بریندن آیری یاشایورلر ایسه ده بنه بری بنه مربوط ایکی قیمتلی عضو ایدیلر . فەلیکسک خواجە سی چهلتر طلبه سنک ترقیاتی کوته یه بیلدیریر ایدی . هر یکی ازده چهلتر یکی فکرلر ، یکی کوزلکلر بولور ایدی .

۱۸۲۴ سنه سنده (موشه لاس) برلینده بولندینی برصرده مەندەلسونه درس ویرمکی قبول ایتدی . فقط کندندن اون بش سنه کوچوک اولان بوظله نی درحال اوکوندن اعتباراً حیانتک صوکنه قدر راستاد اوله رق سلاملادی و مەندەلسونک الک اینی دوستی اولدی .

هر آى ، بلکه هر هفته حقیقه انقلاب ایدن بر جوق امیدلره بریکسی دها انضمام ایدیوردی . چهلتر ، عجول دهاسنه بخش حریت ایتک زمانک حلول ایتدیکنی حس ایتدی . ۳ شباط ۱۸۲۴ تاریخده مەندەلسون اون بش یاشی اکمال ایدیوردی . او آقشام (ایکی یکنلر) کوچوک اوپه راسی اور کترده تکرار ایدلکدن صوکره عالیه افرادی کیجه ییکی ماصه سنک اطرافنده طوبلاش ایدی . چهلتر آیاهه قالدی فەلیکسک آتدن طوته رق ، کندینه خطاباً شوبله سوله یادی :

« عزیز چوجوغم ، بوکوندن اعتباراً بن برشا کرد دکل فقط بر آرقداشسک . سکا بو عنوانی موزار ، هایدن و اختیار باخ ناملرینه توجیه ایدیورم . » بو اوچ اوستاددن باخ چهلترک کرک [*] موزارک بر اوپه راسی .

دهنده څرک لسانده برنجی موقی اشغال ایدووردی . احتمال فلیکس ده بو ترجیحه اشتراک ایدووردی . صوک میلادعیسی یورطیسی مناسبتیه کنیدیسه ویرلمش اولان هدیه لردن الکیمتداری بیوک والده سی طرفدن اهډا ایدلمش اولان باخک (پاسیون ناخ مانه موس) نامنده کی اترنیک کوزل برنسخه سی ایدی . اختیار بسته کارک محبتی فلیکسک کنج قلبی دولدیرمشدی وکنیدیسی درت سه صوکره بومحبتک محتشم بر برهانی کوسترمکه حاضر لانیووردی .

فقط بونک زمانی ده ا حلول ایتهمشدی . ۱۸۲۵ سنه سی ایلک بهارنده فلیکس بدری ایله برلکده برقاچ هفته ایچون پارسه کتیدی . فرانسه موسیقیسندن پک آز خوشلاندینی کی فرانسه زوق موسیقیسندن ده ا از خوشلاندی . پارس موسیقیسندن بحث ایدرکن اولجه موزارک صرف ایتدیکی سوزلره یاقین افادانه بولمیشدر . فرانسه ده ، ده ا و علمدن زیاده آلاش حرص و اترقیایه شاهد اولدی . اوراد کی انسانلرک خقیقمشر بلکه صنعتکارلرک ده جهلته تاسف ایدیور . همشیره سی قانییه ، یازدینی برمکتوبده دیورکه :

« دوشوکه ، بوراد کی انسانلر (فیدلیو [۱]) دن برنوطه بیله بیلمیورلر . باخی ده علم ایله دولدیرلمش قورور برقا قایرینه قویویورلر . کچن آقشام ایکی (پرلود) جالدم . لامینور برلودک (مونسینی) نک بر بارجه سی کی باشلادینی سوله دیلر . »

کنیدیسه مظاهرت ایدن بر آدم وارسه اوده (شروینی) اولمشدر : بوچوچوق زنگین در . ائی شیلر یاباجق ؛ شیمدی بیله ائی شیلر وجوده کتیریور . یالکز ، چوق پاره صرف ایدیور . انوابلرنده چوق قوماش وار . « دیووردی . هر حالده (آووبر) بوقدر کوزل کییمزدی . (له نو قادی) اوپه راسندن بحث ایدرکن مهنده لسون دیورکه : دنیاده بوقدر نجیع برشی کورمه دم اووه رتوری صانکه برأوک طاووان آره سنده بولنان بریتولو - کوچوک قطعه ده فلوت - ایله بودوروم قاتند . بولنان بر باصون آره سنده مهادی بر ترمه مولودن عازندر . بالا آخره پک چوق تقدیر ایده جکی (یابو) بیله مهنده لسونک بر قوواتوورینی او قدر عجله چالاش که اثر مؤلفتی بیله قورقوتمش ! مهنده لسون پارس مع المونییه ترک ایله سوکیلی آلمانیاسته عودت ایتدی . اووقت هر زماندن ده ا زیاده آلمان اولقله افتخار ایتدی .

کنیدینک خانه سه مربوطیتی ده پک مادی بر حادنه ، نقل خانه ایتهلری تأمین ایده جکدی .
(مابعدی وار)

